

Miten Euroopan unionin laajentuminen tapahtuu käytännössä?

Euroopan unioni on 27 jäsenmaan poliittinen ja taloudellinen unioni. Unionin jäsenyyttä on hakenut monta eri maata. Tällä hetkellä ehdokasmaita on yhdeksän: Albania, Bosnia ja Hertsegovina, Georgia, Moldova, Montenegro, Pohjois-Makedonia, Serbia, Ukraina sekä Turkki, jonka kanssa liittymisneuvottelut jäädytettiin vuonna 2018. Kosovo puolestaan on mahdollinen ehdokasmaa. Hakuprosessi on kuitenkin pitkä ja todella monimutkainen. Tässä podcastissa kerromme lisää liittymisprosessista.

Maa voi hakea unionin jäsenyyttä, jos se sijaitsee Euroopassa ja kunnioittaa EU:n demokraattisia arvoja. Sillä pitää myös olla vakaat ja demokraattiset instituutiot, ja sen on oltava oikeusvaltio. Maassa pitää olla toimiva markkinatalous, ja sen pitää pystyä huolehtimaan EU-jäsenyyden mukanaan tuomista velvoitteista.

Maasta voi tulla virallinen ehdokasmaa vasta sitten, kun se täyttää perusvaatimukset, jotka liittyvät politiikkaan, talouteen ja uudistuksiin. Tämän jälkeen se voi aloittaa viralliset neuvottelut 35 luvusta. Luvut koskevat monia eri EU-politiikan aloja. Liittymisneuvottelut käydään siis näiden lukujen pohjalta. Ehdokasmaan edistymistä arvioidaan luku kerrallaan säännöllisesti, kunnes neuvottelut kustakin luvusta on lopetettu. Kun neuvottelut ja uudistukset on saatu päätökseen, viimeistellään liittymissopimus. Sopimus pitää ratifioida kaikissa EU-maissa ja itse ehdokasmaassa ennen kuin maa voi liittyä unioniin.

Ehdokasmaita on siis yhdeksän: Albania, Bosnia ja Hertsegovina, Montenegro, Pohjois-Makedonia, Serbia ja Turkki sekä kesäkuusta 2022 alkaen Ukraina ja Moldovan tasavalta ja joulukuusta 2023 alkaen Georgia. Tie tähän pisteeseen on ollut näiden kolmen viimeksi mainitun maan kohdalla pitkä. Venäjän sota Ukrainaa vastaan on varmasti nopeuttanut prosessia. Kosovo puolestaan on mahdollinen ehdokasmaa.

Kaikki nämä maat saavat EU:lta rahoitusta ja poliittista neuvontaa. Kukin maa hyötyy liittymissopimuksesta, joka tarjoaa sille pääsyn EU:n sisämarkkinoille pitkäksi aikaa.

Euroopan parlamentti keskustelee ja äänestää kunkin maan vuotuisesta edistymiskertomuksesta. Tässä kohtaa voidaan myös kartoittaa ongelmakohtia. Liittyminen Euroopan unioniin edellyttää parlamentin hyväksyntää. Euroopan parlamentin puhemies Roberta Metsola totesi kesäkuussa 2022 Länsi-Balkania käsitelleessä korkean tason konferenssissa, että laajentumisprosessi on investointi rauhaan, turvallisuuteen ja vakauteen Euroopassa.

"Laajentuminen on aina nähty uudistavana muutosprosessina maille, jotka haluavat pitää Eurooppaa kotinaan."

Euroopan komission mukaan Serbiasta ja Montenegrosta voisi tulla jäsenmaita jo vuonna 2025.

Lähetyksen toimitti Euroopan parlamentti. Lisätietoa löytyy parlamentin verkkosivustolta.